U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Daniely Zemanové a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Radana Malíka v právní věci žalobkyně: **R. U.**, zast. JUDr. Pavlínou Vanickou, advokátkou se sídlem Wichterlova 2372/10, Praha 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 3. 2011, č. j. OAM-469/VL-19-ZA12-R2-2008, ve věci mezinárodní ochrany, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 5. 2012, č. j. 63 Az 6/2011 - 20,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

III. Ustanovené zástupkyni stěžovatelky, JUDr. Pavlíně Vanické, advokátce se sídlem Wichterlova 2372/10, Praha 8, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 4 800 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla jako nedůvodná podle ustanovení § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 3. 2011, č. j. OAM-469/VL-19-ZA12-R2-2008. Tímto rozhodnutím žalovaný rozhodl o tom, že se stěžovatelce neuděluje mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud nejprve v souladu s ustanovením § 104a s. ř. s. zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem

podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz.), v němž vyložil neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele". Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*". Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přípustná v následujících typových případech:

1. Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu*.
2. Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně*. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.
3. Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.
4. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele*.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:

a) Krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu.

b) Krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá nesouhlas s názorem krajského soudu, že neopustila svoji vlast z důvodu pronásledování ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, ale důvodem odjezdu byla obava z jednání soukromých osob. Stěžovatelka je přesvědčena, že závěry krajského soudu týkající se úrovně ochrany lidských a ženských práv jsou v rozporu se spisovým materiálem. Ze zpráv ze země původu naopak plyne, že stát a státní orgány nejsou schopny zabránit násilí na ženách a nejsou schopny jim účinně pomoci (viz zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA za rok 2009 a nově i 2010). Stěžovatelkou popisované obavy je proto nutno kvalifikovat jako pronásledování, které je tolerováno státními orgány, resp. jemuž není účinně bráněno. V této souvislosti odkazuje stěžovatelka na judikaturu Nejvyššího správního soudu, podle které se za pronásledování považuje i jednání soukromých osob, nejsou-li státní orgány či mezinárodní organizace schopny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Stěžovatelka poukazuje na to, že pomoc státních orgánů či mezinárodních organizací v Nigérii je pouze teoretickou možností, stejně jako možnost vnitřního přesídlení. S ohledem na uvedené má za to, že Nigerijský stát není schopen a ochoten poskytnout účinnou ochranu před pronásledováním a závažnou újmou, která stěžovatelce po návratu hrozí.

Krajský soud a žalovaný mimo shora uvedené rovněž pochybily v otázce hodnocení důvodů pro udělení mezinárodní ochrany podle ustanovení § 14 zákona o azylu. Stěžovatelka žije v České republice více než 3 roky, nemá v Nigérii žádné ekonomické zázemí a vzhledem k nízkému vzdělání je její šance na uplatnění na trhu práce velmi malá.

Ohledně zjišťování skutkového stavu odkazuje stěžovatelka na ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (správní řád) a na metodickou Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků. K možnosti legalizace pobytu na území České republiky prostřednictvím institutů podle zákona o pobytu cizinců stěžovatelka namítá, že jí bylo uloženo správní vyhoštění, které fakticky znamená, že stěžovatelka má téměř nulovou šanci na to, aby jí bylo uděleno povolení k jakémukoliv dalšímu pobytu v České republice.

Z uvedených důvodů stěžovatelka Nejvyššímu správnímu soudu navrhuje, aby napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost. Uvádí, že se zabýval všemi okolnostmi případu, které řádně vyhodnotil, přičemž vycházel především z vlastní výpovědi stěžovatelky. Tvrzení stěžovatelky však postrádají věrohodnost. Stěžovatelka se nepokusila dovolat vnitrostátní ochrany, ačkoliv ze zpráv ze země původu plyne, že tato možnost existuje, nevyužila ani možnosti vnitřního přesídlení. Stěžovatelka neuvádí žádná konkrétní tvrzení, která by mohla být relevantní z hlediska udělení mezinárodní ochrany, a proto nelze než vyhodnotit její tvrzení jako nedůvodná s tím, že stěžovatelka neunesla svoji část důkazního břemene. Rovněž nebyly shledány důvody pro poskytnutí humanitárního azylu. Žalovaný je proto přesvědčen o zákonnosti a správnosti svého rozhodnutí a vzhledem k uvedeným skutečnostem navrhuje zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud nespatřuje ve skutečnostech namítaných stěžovatelkou v kasační stížnosti přesah jejích vlastních zájmů, a to v mezích vytyčených výše citovaným usnesením prvního senátu zdejšího soudu.

Dle ustálené judikatury zdejšího soudu je poskytnutí azylu zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Zákon o azylu umožňuje udělení mezinárodní ochrany pouze ve výjimečných případech, kdy je žadatel ve své zemi původu pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, či má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů.

Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu možného porušení práv. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je

tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2004, č. j. 5 Azs 170/2004 - 72).

Z předloženého správního spisu lze zjistit, že stěžovatelka v žádosti o mezinárodní ochranu a v průběhu řízení uváděla jako důvody pro poskytnutí mezinárodní ochrany své obavy z jednání svých spolužáků ze školy v Beninu, kteří ji měli nutit ke vstupu do skupiny Cortis, a to tak, že ji fyzicky napadali a vyhrožovali jí. Z tohoto důvodu stěžovatelka odjela v lednu 2007 za svou matkou do Lagosu, kde ji však členové jmenované skupiny měli najít, zabít její matku a zanechat výhružný dopis. Proto se stěžovatelka uchýlila za svým strýcem žijícím rovněž v Lagosu, u něhož setrvala přibližně rok. Během této doby si stěžovatelka vyřídila cestovní pas a na velvyslanectví České republiky v Abuji i vízum. V únoru 2008 pak přes Turecko odcestovala do České republiky. Na policii nebo jiné státní orgány se stěžovatelka v zemi původu neobrátila, v průběhu správního řízení naznačila, že byla v kontaktu s organizací Červený kříž, v jaké souvislosti tomu tak mělo být, blíže neuvedla.

Důvodem, proč stěžovatelka o mezinárodní ochranu žádá, je její obava z členů skupiny Cortis, kteří ji napadali a měli zabít její matku. Obává se, že by ji v případě návratu do vlasti znovu hledali a mohli by ji i zabít. Stěžovatelka tedy žádá o udělení mezinárodní ochrany z důvodu tvrzených problémů se soukromými osobami.

Za pronásledování nebo odůvodněný strach z něho, jako důvod pro poskytnutí mezinárodní ochrany, lze podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu považovat jen takovou situaci, kdy by ze strany orgánů státní moci docházelo k systematickému odmítání poskytnutí ochrany jednotlivcům před výhružkami či činy soukromých osob (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2005, č. j. 4 Azs 271/2004 - 58, publikovaný pod č. 1347/2007 Sb. NSS). Pronásledováním ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu by v takovém případě byl pouze stav, kdy by ohrožení života či svobody bylo přičitatelné státní moci, která by byla jeho původcem či jej podporovala nebo tolerovala, případně by nebyla schopna proti němu zakročit (srov. rozsudek Nevyššího správního soudu ze dne 5. 5. 2004, č. j. 2 Azs 15/2004 - 72, nebo ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 - 54). Z tvrzení stěžovatelky ani z materiálů založených ve správním spise však neplyne, že by se v projednávané věci mohlo jednat o takový případ.

Výpovědi stěžovatelky týkající se četnosti a intenzity útoků členů skupiny Cortis nejsou zcela konzistentní (stěžovatelka nejprve uvedla, že ji členové uvedené skupiny navštívili třikrát a přitom ji zranili, následně tvrdila, že k útokům docházelo denně). Stejně tak nevěrohodná jsou její tvrzení týkající se dosaženého vzdělání či školní docházky. Stěžovatelka nejprve uváděla, že absolvovala 4 roky vysoké školy, což je v přímém rozporu s informací poskytnutou v souvislosti s podáním žádosti o udělení mezinárodní ochrany, a to, že stěžovatelka neumí psát. Následně stěžovatelka tvrdila, že ze školy odešla po dvou letech. V průběhu řízení stěžovatelka rovněž nově uváděla, že se po odchodu ze školy zdržovala 2 měsíce u svého otce v Beninu, a až poté odjela za matkou do Lagosu. Stěžovatelka nebyla schopna v doplňujícím pohovoru lokalizovat stát svého narození a pobytu, ačkoliv v prvním pohovoru tak učinila bez problémů. Obdobně je nevěrohodná

její výpověď ohledně smrti matky, která údajně měla být příslušníky uvedené skupiny zabita. Stěžovatelka uvedla, že matka zemřela v lednu 2007, v doplňujícím pohovoru uvedla, že matka zemřela v průběhu roku 2007, přičemž jejího pohřbu se nemohla účastnit, neboť již byla v České republice. V jiné souvislosti však uváděla, že po smrti matky odešla ke strýci, u kterého žila deset měsíců, přičemž z vlasti měla odejít až v únoru 2008. Z uvedeného je zřejmé, že údaje uváděné stěžovatelkou se vyznačují rozpory, které nelze přičítat časovému odstupu, ale jedná se o rozpory, které zpochybňují věrohodnost jejího příběhu jako celku.

Mimo výše uvedené je nutno připomenout, že stěžovatelka se se svými problémy neobrátila na orgány státní správy, které, jak plyne ze zpráv ze země původu založených ve správním spise (zejména zprávy ministerstva vnitra Velké Británie ze dne 14. dubna 2009) potírají činnosti různých studentských sekt. Jakýkoliv nezákonný čin těchto osob je považován za trestný čin a tak je i řešen. Proto, pokud stěžovatelka nevyužila možnosti obrátit se na státní orgány s těmito problémy, nelze tyto problémy se soukromými osobami přičítat státní moci a považovat je za důvod relevantní pro udělení mezinárodní ochrany

Nejvyšší správní soud se rovněž neztotožňuje s tvrzením stěžovatelky, že žalovaný neshromáždil dostatek podkladů k jejím tvrzením, která si měl ověřit. Primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany je samotný žadatel o udělení mezinárodní ochrany, z obsahu jeho žádosti se pak v následujících fázích řízení o udělení mezinárodní ochrany vychází. Žadatele stíhá břemeno tvrzení, které je dále doplněno i důkazním břemenem, které je však již rozloženo mezi žadatele a správní orgán. Ten je taktéž povinen k důvodům uvedeným v žádosti o mezinárodní ochranu zajistit maximální možné množství důkazů. Dle konstantní judikatury zjišťuje správní orgán skutečný stav věci pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu řízení o mezinárodní ochraně uvedl (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003 - 41). Ve správním spise je založena celá řada materiálů týkajících se situace v Nigérii, které žalovaný, jak je z odůvodnění napadeného rozhodnutí zřejmé, řádně prostudoval a zohlednil při rozhodování. V této souvislosti uvedl, že posuzoval prohlášení stěžovatelky i na pozadí informací, které zabývají otázkou tajných sekt a studentských bratrstev a poukázal na činnost celé řady organizací, u kterých mohla stěžovatelka hledat v případě skutečného ohrožení ochranu a pomoc.

K možnosti vnitřního přesídlení, kterou jako možnost řešení stěžovatelčina problému uvedl jak žalovaný, tak i krajský soud, Nejvyšší správní soud navíc uvádí, že tuto možnost potvrzují i zprávy ze země původu založené ve správním spise. Stěžovatelce nic nebrání v tom, aby přesídlila do jiné části země, případně se usadila v jedné z obrovských aglomerací. Stěžovatelka má navíc možnost volně se usadit v jedné z 15 zemí Ekonomického společenství států západní Afriky (ECOWAS).

Účelem mezinárodní ochrany není poskytnout žadateli ochranu před jakýmkoliv negativním jevem ve vztahu k němu v zemi jeho původu, za situace, kdy má stěžovatelka jiné, shora uvedené možnosti, jak nepříznivou osobní situaci, kterou se cítí být ohrožena, řešit (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 5 Azs 125/2005 - 46).

K otázce možnosti udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu Nejvyšší správní soud uvádí, že tato specifická forma mezinárodní ochrany je vyhrazena pouze pro případy zvláštní. Není na něj právní nárok a rozhodnutí o něm je otázkou uvážení správního orgánu, míra volnosti této úvahy je limitována pouze zákazem libovůle. Nejvyšší správní soud však takové pochybení v úvaze správního orgánu ani v jeho procesním postupu neshledal. Smyslem institutu humanitárního azylu je možnost poskytnout azyl žadateli i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofu, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55). Ze správního spisu však neplyne, že by se o takovou situaci mělo v případě stěžovatelky jednat.

Zdejší soud rovněž ověřil, že se žalovaný otázkou udělení doplňkové ochrany dle ustanovení § 14a zákona o azylu dostatečně zabýval, v dostatečném rozsahu zjistil skutkový stav věci a opatřil si důkazy. Se stěžovatelkou byl pohovor veden za účasti tlumočníka z anglického jazyka, k protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany neměla žádné připomínky a ani nežádala jeho doplnění. Rozhodnutí správního orgánu je velmi podrobně odůvodněno a zabývá se všemi stěžovatelkou tvrzenými skutečnostmi i ve vztahu k otázce udělení doplňkové ochrany.

Nejvyšší správní soud současně vyhodnotil, že v případě napadeného rozsudku nebylo shledáno žádné zásadní pochybení ze strany krajského soudu, který se svým postupem neodchyluje od výše uvedené konstantní judikatury. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádný důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a proto ji ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. shledal nepřijatelnou a odmítl ji.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ustanovená zástupkyně stěžovatelky, JUDr. Pavlína Vanická, advokátka se sídlem Wichterlova 10, Praha, provedla ve věci 2 úkony právní služby v hodnotě 2 100 Kč, spočívajících v převzetí a přípravě věci podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) a sepisu doplnění kasační stížnosti, tedy podání ve věci samé dle ustanovení § 11 odst. 1 písm. d) citované vyhlášky. Ustanovené zástupkyni stěžovatele náleží i náhrada hotových výdajů dle ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši

300 Kč za jeden úkon právní služby, celkem tedy 600 Kč. JUDr. Vanická kasačnímu soudu nedoložila osvědčení o tom, že je plátcem DPH, celková výše přiznané odměny proto činí 4 800 Kč. Tato částka bude zástupkyni stěžovatelky vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. září 2012

Mgr. Daniela Zemanová
předsedkyně senátu